

U

K

8

R W

klankspoor

vaste stukjes: ge~, be~ en ver~

Je hoort /gu/, /bu/, /vur/.

Je schrijft ge, be, ver.

gelukkig

betalen

vertellen

1. Hak het woord in stukjes.
2. Bij welke stukjes past het klankspoor?
3. Schrijf deze stukjes zoals je ze hoort.
4. Controleer het woord.

In woorden zitten vaak vaste stukjes, die je altijd hetzelfde schrijft.

ge~, be~ en ver~ zijn zulke vaste stukjes.

ge~, be~ en ver~ staan meestal aan het begin van een woord.

De e van ge~, be~ en ver~ klinkt als /u/.

Die letter e heet *stomme e*. *Stom* betekent zonder *stem*.

gelukkig
gebruiken
betalen
bezoeken
vertellen
het verdriet

geweest
gezellig
genoeg
begrijpen
bedoelen
beleven
verstaan
verstopp
vertalen

U

K

14

klankspoor

woorden op ~cht en ~gt

Hoor je /gt/? Dan schrijf je meestal **cht**.
Bij persoonsvormen schrijf je **gt** of **cht**!

geen persoonsvorm:

nacht, achter

persoonsvormen:

hij vraagt, hij lacht

1. Hak het woord in stukjes.
2. Bij welke stukjes past het klankspoor?
3. Schrijf deze stukjes zoals je ze hoort.
4. Controleer het woord.

Eindigt een woord op **gt**?

Dan is dat altijd de hij-vorm van een
werkwoord met **g**.

zeggen - ik zeg - hij zegt

vragen - ik vraag - hij vraagt

Bij sommige werkwoorden staat de
ch al in de woordenboekvorm. Die
blijft in de persoonsvormen staan.

lachen - ik lach - hij lacht

wachten - ik wacht - hij wacht

Let op deze woorden!

Ze klinken hetzelfde.

Maar je schrijft ze anders.

hij ligt (van liggen)

het licht (van lampen)

licht (van zwaar)

de nacht
recht
hij zegt
hij vraagt
hij lacht
hij wacht

het gezicht
de opdracht
slecht
hij ligt
hij krijgt
hij weegt
hij juicht
hij zucht
hij vecht

u

K

16

R W

klankspoor

woorden met ng en nk

Je hoort /ng/. Je schrijft **ng**: *bang*.

Je hoort /ngk/. Je schrijft **nk**: *bank*.

Hoor je **ng** of **nk** in een woord met meer klankgroepen?

Schrijf dan gewoon **ng** of **nk**.

1. Hak het woord in stukjes.
2. Bij welke stukjes past het *klankspoor*?
3. Schrijf deze stukjes zoals je ze hoort.
4. Controleer het woord.

bang – *bank*

Ik ben bang.

Daar komt /k/ bij.

De **g** gaat weg: *bank*.

Hoor je in een woord **ng** of **nk**?

Dan hoef je niet aan klankgroepen te denken. Want **ng** en **nk** worden niet verdubbeld.

de jongen
springen
zingen
de winkel
drinken
donker

de dingen
de hengel
brengen
jonger
links
denken
zinken
de zangeres
bedanken

U**K****17****klankspoor****woorden met eeuw, ieuw en uw**

Je hoort /**eeuw**/. Je schrijft **eeuw**.

Je hoort /**ieuw**/. Je schrijft **ieuw**.

Je hoort /**uuw**/. Je schrijft **uw**.

1. *Hak* het woord in stukjes.
2. Bij welke stukjes past het *klankspoor*?
3. *Schrijf* deze stukjes zoals je ze hoort.
4. *Controleer* het woord.

K R W

Eindigt een woord op **w**?
Daar komt een **u** voor.

Maak je de woorden langer?
Dan blijven de stukjes **eeuw**, **ieuw** en **uw** staan.

Voorbeelden:

sneeuw - *sneeuwen*

nieuw - *nieuwer*

duw - *duwen*

Hoor je in een woord /**eeuwen**/,
/**ieuwen**/ of /**uuwen**/?

Denk eerst: wat is het korte woord?

Zet daar **en** achter.

leeuw - *leeuwen*

de leeuw
sneeuwen
nieuwe
het nieuws
ik duw
de schaduw

de meeuw
de kieuwen
schreeuwen
eeuwig
benieuwd
nieuwsgierig
duwen
zenuwachtig
waarschuwen

klankspoor

woorden met kleeletters

wolf

Je hoort /u/ na de l.

Maar die /u/ schrijf je niet.

Dat is zo met de kleeletters:

~lf, ~lg, ~lk, ~lm, ~lp

~rf, ~rg, ~rk, ~rm, ~rp

1. Hak het woord in stukjes.
2. Bij welke stukjes past het klankspoor?
3. Schrijf deze stukjes zoals je ze hoort.
4. Controleer het woord.

Deze letters worden *kleeletters* genoemd.

Ze kleven aan elkaar.

Er komt niets tussen.

half, volg, wolk, helm, tulp

slurf, berg, werk, arm, dorp

Maak je de woorden langer?

Dan blijven de kleeletters staan.

volgen, wolken, schelpen,

bergen, parken, armen, dorpen

Maak je woorden op ~lf en ~rf langer?

Dan verandert de **f** in een **v**.

golf - *golven*

durf - *durven*

twalf
de slurf
de schelpen
de golven
de bergen
durven

volgen
werken
helpen
scherper
de wolven
halve
verven
reserve
de kalveren

U

K

22

klankspoor

vaste stukjes: ~ig(e) en ~lijk(e)

Je hoort /ig/ of /ug/. Je schrijft **ig**.
Je hoort /luk/. Je schrijft **lijk**.

Maak je woorden op ~ig en ~lijk langer?
Dan schrijf je er een **e** achter:
rustig - rustige, eerlijk - eerlijke

1. Hak het woord in stukjes.
2. Bij welke stukjes past het klankspoor?
3. Schrijf deze stukjes zoals je ze hoort.
4. Controleer het woord.

Er zijn veel woorden op ~ig.

rustig, jarig, gelukkig

Er bestaan ook enkele woorden op ~ug:

rug, vlug, mug, brug

Er zijn veel woorden op ~lijk.

eerlijk, gevaarlijk, natuurlijk

Er bestaan ook enkele woorden op ~luk:

geluk, lukken, mislukt

Let op bij deze woorden:

sappig, koppig, toevallig

Na de korte klinker schrijf je twee
dezelfde medeklinkers.

hongerig, makkelijk, mogelijk

Na een *stomme e* schrijf je geen dubbele
medeklinker.

rustig
jarig
gelukkige
eerlijk
gevaarlijke
natuurlijk

enige
vorige
aardige
toevallig
hongerig
eindelijk
eigenlijk
duidelijk
hopelijk

klankspoor

vaste stukjes: ~ing, ~sel en ~te

Je hoort /ing/, /sul/ en /tu/,
je schrijft **ing, sel en te**.

verrassen - verrassing

raden - raadsel

hoog - hoogte

In lange woorden zitten vaak vaste stukjes, die je altijd hetzelfde schrijft.

ge~ gemeen

be~ beroemd

ver~ verdriet

~ig rustig

~lijk eerlijk

~ing, ~te en ~sel zijn ook zulke vaste stukjes.

de redding
de beloning
het raadsel
het knipsel
de stilte
de ruimte

de uitzending
de afdeling
de opruiming
het kapsel
het deksel
het mengsel
de hitte
de warmte
de groente

1. Hak het woord in stukjes.
2. Bij welke stukjes past het *klankspoor*?
3. Schrijf deze stukjes zoals je ze hoort.
4. Controleer het woord.

u

K

24

klankspoor

vaste stukjes: ~heid, ~baar en ~zaam

De vaste stukjes ~heid, ~baar en ~zaam komen in veel woorden voor.

veilig - veiligheid

breken - breekbaar

leren - leerzaam

In lange woorden zitten vaak vaste stukjes, die je altijd hetzelfde schrijft.

ge~ gemeen

be~ beroemd

ver~ verdriet

~ig rustig

~lijk eerlijk

~ing redding

~te ziekte

~sel zaagsel

~heid, ~baar en ~zaam zijn ook zulke vaste stukjes.

Het stukje ~baar betekent: het kan.

breekbaar - het kan breken

betaalbaar - je kunt het betalen

de veiligheid
de waarheid
vloeibaar
breekbaar
leerzaam
gehoorzaam

de vrijheid
de beleefdheid
de onzekerheid
vruchtbaar
betaalbaar
onherkenbaar
eenzaam
behulpzaam
langzaam

1. Hak het woord in stukjes.
2. Bij welke stukjes past het klankspoor?
3. Schrijf deze stukjes zoals je ze hoort.
4. Controleer het woord.

klankspoor

woorden op ~atie, ~itie en ~tie

Klinkt de laatste klankgroep van een woord als /tsie/?
Dan schrijf je **tie**.

prestatie

politie

vakantie

1. Hak het woord in stukjes.
2. Bij welke stukjes past het klankspoor?
3. Schrijf deze stukjes zoals je ze hoort.
4. Controleer het woord.

De stukjes ~atie en ~itie zijn vaste stukjes.

De meeste woorden op ~atie hebben te maken met werkwoorden op ~eren:
opereren - *operatie*

Sommige woorden eindigen op itie.
De eerste klank /ie/ schrijf je als **i**,
de tweede als **ie**.
politie, *conditie*, *notitie*

In het meervoud schrijf je **s**, niet 's':
prestatie - *prestaties*
vakantie - *vakanties*

de prestatie
de operatie
de reparatie
de informatie
de politie
de vakantie

de presentatie
de arrestatie
de combinatie
de imitatie
de situatie
de conditie
de notitie
de advertentie
de garantie

klankspoor

u

K

26

woorden met ea, ia, io en ioe

In woorden met **ea**, **ia**, **io** en **ioe** spreek je vaak een /j/ uit.
Maar die /j/ schrijf je niet.

Tussen sommige klinkers spreek je de /j/ uit. Zo zeg je tussen de /ee/ en de /aa/ meestal /j/.
Dat gaat bijna vanzelf.
Maar let op: die /j/ schrijf je niet.
theater

Dit geldt ook voor enkele andere klinkers:

piano, radio, kampioen

Ook tussen deze klinkers hoor je vaak een /j/, die je niet schrijft:

het museum

het podium

breien

vrije

het theater
de piano
de radio
de studio
het stadion
de kampioen

de oceaan
creatief
de cavia
de indiaan
de liniaal
het materiaal
de viool
de lampion
de bioscoop

1. Hak het woord in stukjes.
2. Bij welke stukjes past het klankspoor?
3. Schrijf deze stukjes zoals je ze hoort.
4. Controleer het woord.

